

VERGİ İSLAHATLARI VƏ MÜRACİƏTLƏRƏ BAXILMASI

2016-cı ildə Vergi Sahəsində Aparılacaq İslahatlar

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 4 avqust tarixli 2257 nömrəli Sərəncamı ilə “2016-cı ildə vergi sahəsində aparılacaq islahatların istiqamətləri” müəyyənləşdirilmişdir.

İstiqamətlərə görə, bu ilin iyul ayında təsdiq edilmiş “tax free” sisteminin hava limanlarından əlavə digər sərhəd buraxılış məntəqələrində də tətbiqi planlaşdırılır.

Vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında əməkdaşlıq münasibətlərini daha təkmil müstəviyə gətirmək, vergi öhdəliklərini daha dəqiq müəyyən etmək və proqnozlaşdırmaq üçün vergi öhdəliklərinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi (*advance tax ruling*) qaydasının tətbiqi nəzərdə tutulur.

Sərəncamda kameral vergi yoxlamaları ilə bağlı da dəyişiklik nəzərdə tutulub. Qanunda kameral vergi yoxlamalarının həyata keçirilməsi müddəti bir ay nəzərdə tutulsa da bəzi hallarda yoxlamanın uzanması halları baş verir. Nəzərdə tutulan yeni dəyişikliyə görə, əgər vergi orqanı tərəfindən vergi bəyannamələri təqdim edildikdən sonra növbəti 30 gün müddətində kameral vergi yoxlaması həyata keçirilməyibsə, həmin bəyannamələr üzrə kameral vergi yoxlamaları həyata keçirilə bilməz.

Daha bir dəyişiklik isə “whistleblow” (“vergidən yayınma hallarının qarşısını almaq məqsədilə ictimai məlumatlandırma”) mexanizminin tətbiqi ilə bağlıdır. Adıçəkilən mexanizmdə vergidən yayınan ödəyicilər barədə vergi orqanına məlumat verən şəxslərin mükafatlandırılması nəzərdə tutulur.

Vergidən yayınma hallarının qarşısını almaq və vergi ödəyicilərinin vergi risklərini minimuma endirmək məqsədilə nəzərdə tutulan daha bir yenilik isə beynəlxalq təcrübədə də geniş istifadə olunan “könüllü vergi açıqlaması” (*voluntary tax disclosure*) sisteminin tətbiqi ilə bağlıdır. “Könüllü vergi açıqlaması” sistemində vergi ödəyicisi vergidən yayınma halları barədə vergi orqanına könüllü məlumat verdikdə ona qarşı əlavə tədbirlər, faiz və maliyyə sanksiyası, tətbiq olunmur.

Məlum olduğu kimi, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan şəxslərə vergi güzəştləri tətbiq olunur. 2016-cı ildə vergi sahəsində aparılacaq islahatların istiqamətlərində biri də kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı üzrə sərhədlərin müəyyən edilməsidir.

Yuxarıda qeyd edilən dəyişikliklərlə yanaşı, ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılmasına dair beynəlxalq sazişlərin inzibatçılığı qaydalarının sadələşdirilməsi, rəqəmsal iqtisadiyyatın vergiyə cəlb edilməsi, elektron qaimə-faktura sisteminin tətbiqi, maliyyə məlumatlarının avtomatik mübadiləsi məqsədilə hökumətlərarası müqavilələrin bağlanması, beynəlxalq təcrübədə tətbiq olunan “vahid hesabat standartı” (*common reporting standard*) sisteminin tətbiqi ilə bağlı yeniliklər də nəzərdə tutulur.

Tranzit Yüklərin Aşırılmasına dair Azadolma

Azərbaycan Respublikasının 318-VQD sayılı, 30 sentyabr 2016-cı il tarixli Qanunu (habelə Prezidentin 21 oktyabr 2016-cı il tarixli Sərəncamı) ilə, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə tranzit yük daşınması ilə bilavasitə bağlı yük aşırılma xidmətini əlavə dəyər vergisindən (ƏDV) azad etmək üçün dəyişiklik edilib. Azadolma əvəzləşdirmə, yəni sıfır dərəcə ƏDV, vasitəsilə tətbiq edilir.

Dövlət Mülkiyyətində Olan və ya Paylarının (Səhmlərinin) Nəzarət Zərfi Dövlətə Məxsus Hüquqi Şəxslərdə Vətəndaşların Müraciətləri ilə Bağlı Kargüzarlığın Aparılması

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 23 iyun tarixli Fərmanı ilə “Dövlət və bələdiyyə orqanlarında, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında vətəndaşların müraciətləri ilə bağlı kargüzarlığın aparılması qaydası” təsdiq edilmişdir. Qaydaya əsasən, dövlət mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə kargüzarlıq qaydaları dövlət orqanları və büdcə təşkilatlarının kargüzarlıq qaydaları ilə eynidir.

Vətəndaşların Müraciətlərinin Qəbulu və Qeydiyyatına Alınması

Vətəndaşların müraciətləri təşkilata daxil olduğu gün qeydiyyat-nəzarət vərəqəsində qeydiyyatına alınmalıdır. Əgər müraciətlərin qeydiyyatı zamanı əlavə olunan sənədlərin tam olmadığı və yaxud korlandığı aşkar edilərsə, kargüzarlıq xidməti bu cür müraciətləri akt tərtib etməklə qeydə alır və müraciət edən şəxs bu barədə üç iş günü müddətində məlumatlandırılır. Vətəndaşların elektron müraciətləri də kargüzarlıq xidmətində çap edilərək (kargüzarlığın elektron qaydada aparıldığı təşkilatlar istisna olmaqla) qeydiyyatına alınır.

Vətəndaşın yazılı müraciətində aşağıdakı məlumatlar göstərməlidir:

- müraciətə baxan subyektin adı və ya onun vəzifəli şəxsinin adı, soyadı, vəzifəsi (vəzifəli şəxsin elektron ünvanına göndərilən müraciətlər istisna olmaqla); və
- müraciət edənin adı, atasının adı, soyadı və ünvanı (yaxud işlədiyi yer). Eyni zamanda, Qaydanın istinad etdiyi “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu hüquqi şəxsin müraciətlərinə dair də şəxsin adı və hüquqi ünvanı (müraciət nümayəndə vasitəsilə təqdim edildikdə, nümayəndənin adı, soyadı, atasının adı və ünvanı) tələblərini qoyur.

Yuxarıda qeyd edilən məlumatlar daxil edilmədikdə müraciət anonim hesab edilir. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Qanunun 6.4-cü bəndinə əsasən, anonim müraciətlər müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qəbul edilmir və onlara baxılmır.

Müraciətlərə Baxılması və Onların Cavablandırılması Müddətləri

Müraciətlərə cavab məktubu təşkilatlar tərəfindən dövlət dilində, yazılı (o cümlədən elektron formada) və ya şifahi formada cavablandırılır. Yazılı müraciətə cavab məktubu təşkilatın blankında, rəhbər və ya vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanmış formada vətəndaşa göndərilir.

Vətəndaş şifahi müraciət etdikdə, onun razılığı ilə müraciət şifahi qaydada cavablandırıla bilər. Şifahi qaydada cavablandırmaq mümkün olmadıqda və ya əlavə araşdırma tələb edildikdə müraciət qəbul edilir.

Müraciət elektron qaydada göndərildikdə cavab elektron qaydada və ya yazılı (poçt ünvanı vasitəsilə müraciət edənin xahişi ilə) verilə bilər. Elektron sənəd formasında göndərildikdə elektron imza ilə təsdiq edilir.

Müraciətə baxılma müddətinin axımı müraciətin kargüzarlıq xidmətində qeydə alındığı gündən hesablanır və ən gec 15 iş günü, əlavə öyrənilmə və yoxlanılma tələb edən müraciətlərə isə (və bəzi istisna hallar çıxmaqla), ən gec 30 iş günü müddətində baxılır. Müraciət o halda baxılmamış saxlanılır ki, müraciət edən şəxsə bir il ərzində üç dəfə mahiyyəti üzrə əsaslandırılmış cavab verilir və ya müraciət anonim hesab edilir. Müraciət edən şəxs müraciətin baxılmamış saxlanması barədə beş iş günündən gec olmayaraq məlumatlandırılır.

Vətəndaşların Qəbulu

Vətəndaşlar ayda bir dəfədən az olmayaraq təşkilatın rəhbəri və ya vəzifəli şəxsi tərəfindən qəbul edirlər. Vətəndaşlar qəbul otağına müraciət etməklə və ya rəsmi internet saytında qeydiyyatdan keçmək yolu ilə qəbul yazıla bilərlər. Vətəndaşlar şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd və ya şəxsiyyətini müəyyən edən rekvizitlər və ya elektron imza olduqda elektron xidmətlər vasitəsilə qəbula yazılır.

Qəbul zamanı təqdim edilən yazılı müraciətlər, yuxarıda qeyd edilən qayda ilə qeydiyyata alınır və cavablandırılır. Şifahi müraciətlər isə əlavə araşdırma tələb etmirsə, şifahi halda cavablandırılır.

Vətəndaşların müraciətlərinə dair sənədlərin saxlanılma müddətləri "Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla hər bir təşkilat tərəfindən ən azı beş il olmaqla müəyyən edilir.

Telefon Müraciət Xidməti

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 1 sentyabr tarixli 339 nömrəli qərarı ilə "Telefon müraciət xidməti vasitəsilə şifahi müraciətlərin edilməsi, qəbulu, qeydiyyatı və cavablandırılması" Qaydaları təsdiq edilmişdir.

Büdcə və bir sıra digər təşkilatlarla bərabər, qəbul edilən Qaydalar dövlət mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara şamil edilir.

Telefon vasitəsilə müraciətlər iş günlərində və iş vaxtlarında edilməlidir. Müraciət edən şəxs soyadı, adı, atasının adı, ünvanı, əlaqə nömrəsi barədə məlumatları təqdim etməlidir. Əgər müraciətə birbaşa cavab vermək mümkün olmadıqda əlavə araşdırma aparılır, vətəndaşların müraciətlərinə ən gec 15 iş günü, əlavə öyrənilmə və yoxlanılma tələb edən müraciətlərə isə ən gec 30 iş günü müddətində baxılır.

"Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq dövlət sirri təşkil edən məlumatlara və ya qanunla qorunan digər məlumatlara aid müraciətlər cavablandırılmır. Telefon müraciət xidməti vasitəsilə edilən müraciətlərin qeydiyyatına dair elektron daşıyıcılar subyektlərin kargüzərlik xidmətində iki il müddətinə saxlanılır.

**İSTƏNİLƏN SUAL VƏ ƏLAVƏ MƏLUMAT ÜÇÜN BİZİMLƏ
ƏLAQƏ SAXLAYIN:**

BM Morrison Partners
Tel: (994 12) 497 19 14; 497 19 15
Faks: (994 12) 497 19 13
E-mail: info@bmlawaz.com

©2016 BM Morrison Partners. Bütün hüquqlar qorunur.

* Nəşrimizdə olan məlumat hüquqi və ya digər peşəkar məsləhət təşkil etmir.